

CONSEQUENCES OF MIGRANT WORKERS «HAPPINESS»: «ITALIAN SYNDROME»

SHELEMEI Oksana

In Happiness And Contemporary Society : Conference Proceedings Volume (Lviv, March, 20-21, 2020). Lviv: SPOLOM, 2020. P. 239-241.

ISBN 978-966-919-593-7

НАСЛІДКИ ЗАРОБІТЧАНСЬКОГО «ЩАСТЯ»: «ІТАЛІЙСЬКИЙ СИНДРОМ»

ШЕЛЕМЕЙ Оксана

// Щастя та сучасне суспільство : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (Львів, 20-21 березня 2020 р.). – Львів: СПОЛОМ, 2020. – С. 239-241.

ISBN 978-966-919-593-7

SHELEMEI Oksana

PhD, Associate Professor

Psychiatry, Narcology and Medical Psychology Department

Ivano-Frankivsk National Medical University (Ivano-Frankivsk, Ukraine)

CONSEQUENCES OF MIGRANT WORKERS «HAPPINESS»: «ITALIAN SYNDROME»

ШЕЛЕМЕЙ Оксана

кандидат психологічних наук, доцент

кафедра психіатрії, наркології та медичної психології

Івано-Франківський національний медичний університет

(Івано-Франківськ, Україна)

НАСЛІДКИ ЗАРОБІТЧАНСЬКОГО «ЩАСТЯ»:

«ІТАЛІЙСЬКИЙ СИНДРОМ»

In the article it is analyzed the impact of labor migration on Ukrainian female migrant workers in Italy. The main motives that determine the flow of women workers from Ukraine abroad are identified. The essence of the «Italian syndrome» as a negative consequence of labor migration is investigated. The main factors of occurrence of «Italian syndrome» are formulated and its manifestations are characterized.

В Італії офіційно зафіксовано понад 230 тисяч українців, що насправді не відображає реального стану української присутності в цій країні. За неофіційною статистикою близько 3 мільйонів українців живе і працює на Апенінах [6]. З середини 1990-х ця країна – один із головних пунктів призначення українських заробітчан, більшість з яких – майже 80% – жінки. На італійському ринку праці цілі сектори економіки країни потребують дешевої робочої сили, нішу на якому займають мігранти з менш розвинутих країн. Українки в Італії зазвичай доглядають літніх людей чи працюють хатніми робітницями. Слово «баданте» (з італ. «badante» – доглядальниця), що колись асоціювалося з філіпінками, польками, румунками, стало характерним і для українських жінок [2].

Серед основних причин, що зумовлюють потік жінок-трудомих мігранток з України за кордон, домінують матеріальні та соціально-психологічні: низька зарплата, бажання допомогти дітям, наявність боргів, а також відсутність соціального захисту та сімейні проблеми. Зневірившись у своїй державі, українські жінки вирушають у пошуках щастя в Італію на рік чи два, однак зазвичай залишаються на більш тривалий термін.

Після вимушеного чи добровільного повернення на батьківщину жінки-трудомих мігрантки стикаються з гострими соціально-психологічними проблемами, пов'язаними з втратою соціально-адаптивних механізмів. Іноді хворобливі відчуття виникають вже в період перебування за кордоном і посилюються при поверненні додому, в інших випадках проявляються після повернення на батьківщину, коли жінка намагається відродити свої взаємини з рідними, відновити минулі уподобання та втрачені соціальні ролі. Такі намагання стають

джерелом сильних розладів і втоми, посилюють нездужання та спричиняють дезадаптацію. У цьому випадку йдеться про «італійський синдром». Даний термін був введений ще в 2005 році двома психіатрами з Києва для опису стану жінок із Східної Європи, які попрацювавши на Заході, повертаються додому з психічними порушеннями [5].

Вітчизняні психологи і психотерапевти (Н.Гаєвська, В.Пришляк та ін.), які працюють над дослідженням «італійського синдрому», вказують на широкий спектр негативних психічних розладів – від тривожності та стресів до розладів маячного характеру та важких форм депресій. Соціальна дезадаптація, розлади ідентичності, розпач, депресія, безнадія, безпорадність, агресія, злість супроводжуються навіть негативним клінічним фоном, що включає в себе такі психосоматичні розлади як алергії, порушення серцевого ритму, задуху, втрату ваги, порушення сну, руховий неспокій, біль голови, маткові кровотечі, розлади травлення та ін. [1]. Румунський психіатр Нестер А. зазначає, що із 3000 пацієнток в рік, близько 150 (5%) мають ознаки «італійського синдрому» [4].

Однією з основних причин виникнення «італійського синдрому», на думку італійських вчених, є ностальгія жінок-трудомих мігранток за рідною домівкою та батьківщиною [4;5]. Ще однією складною проблемою для жінок є страх перед новою країною, незнайомою культурою, традиціями та мовою. Жінки не мають з ким поділитися своїми тривогами та хвилюваннями; у них з'являється відчуття самотності та відсутності орієнтирів.

Крім того, робота доглядальниці зазвичай передбачає проживання в будинку разом зі своїм підопічним. Італійці часто залишають своїх хворих матерів та батьків на цілодобову опіку чужинки. Так, вони знімають з себе відповідальність і позбавляються побутових турбот, перекладаючи їх на плечі заробітчанки. Чисельні хатні обов'язки, постійний денний і нічний догляд за людьми похилого віку або хворими, що супроводжується надмірними фізичними навантаженнями, необхідність бути завжди «напоготові», щоб відповідати вимогам «роботодавця» є фізично та емоційно виснажливим для жінок, котрі часто працюють без вихідних та відпочинку. Нарешті, відсутність соціального захисту та фінансової стабільності часто підсилює негативні відчуття, які жінки-заробітчани переживають.

Психологи наголошують на тому, що у жінок перед від'їздом за кордон уже були ті чи інші психологічні проблеми у власних родин. Часто прихованим мотивом трудової міграції виступила не стільки потреба покращити своє матеріальне становище, скільки прагнення подолати у такий спосіб внутрішні і сімейні конфлікти. А вже роковим виявилось подвійне виключення із спілкування: з одного боку, задоволення своїх соціальних потреб у дружньому спілкуванні в чужій країні виявилось проблематичним, а з іншого – рідні та близькі люди на батьківщині з плином часу емоційно віддалились. Відтак, жінки перестали відчувати себе по-справжньому своїми у покинутих родин, що фінансово підтримувались за їх рахунок [1].

За словами молдавської дослідниці процесів міграції Делеу Е. «за кордоном жінки переживають різноманітні життєві ситуації з думками про те, що все це потрібно для сім'ї чи для дитини, і коли вони повертаються додому і намагаються отримати задоволення від отриманої свободи та від відпочинку після пропрацьованих 10-15 років, їм це не вдається. Зупинивши щомісячне суттєве

фінансування своєї родини, розуміють, що щось уже «зламалося» в їхніх взаємовідносинах» [3]. Ось як описує свої відчуття жінка-заробітчанка: «Італійський синдром» починається вдома. Чоловік і діти дивляться на тебе як на банкомат. У вас стрес від роботи, і ви дзвоните додому, щоб заспокоїтися, розповісти про свої страждання. Але люди вдома не розуміють тебе» [4].

Усвідомлення такої двосторонньої непотрібності, руйнація ілюзій про географічно-просторове вирішення власних внутрішніх конфліктів, розлад ідентичності, часто несподівано психологічно складні умови життя і праці на батьківщині унеможливають повноцінне пристосування. Навіть потрапляючи на лікування, такі пацієнтки замкнені у собі – тягар недовіри до світу, який їх обдурив, не покидає їх і у цьому випадку – вони потребують величезних професійних зусиль у здоланні посттравматичного синдрому та відновленні соціально-адаптивних функцій [1].

Отже, трудова міграція спричиняє значний стрес для особистості трудової мігрантки. Негативні переживання можуть призводити до психічних та психосоматичних розладів у жінок. І хоча проблема є надзвичайно важливою, проте дуже мало вивченою, що потребує подальших досліджень з метою розробки психокорекційних програм для роботи з цією вразливою категорією населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаєвська Н. «Італійський синдром» і проблеми трудової міграції. 03 травня 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.science-community.org/ru/node/1314>
2. Токарюк О. Іміграція з жіночим обличчям: хто такі і чим живуть українці в Італії. 18 вересня 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hromadske.ua/posts/khto-taki-i-chym-zhyvut-ukraintsi-v-italii>
3. Pur și Simplu: Итальянский синдром. Radio Europa Liberă – Moldova. 14.03.2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=G6MjONmikG4>
4. Raso B. “Sindrome Italia”, ecco il disturbo che colpisce le badanti straniere nel nostro Paese. 26.02.2019. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.meteoweb.eu/2019/02/sindrome-italia-disturbo-badanti-rumene/1228239/>
5. Rota M. Le nostre badanti e la sindrome D’Italia. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.crescita-personale.it/disagio-psicologico/1912/le-nostre-badanti-e-la-sindrome-d-italia/10551/a>
6. Solari C.D. Up to 3 million Ukrainian migrant workers in Italy. 28 May 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=j2ogTif3SbM>